

145. Dolina Przysowy i Słudwi (Przysowia and Sludwia River Valley)

Kryteria BirdLife International: **A1, A4iii, B1i, C1, C2, C3, C4, C6**

Autorzy: **Sławomir Chmielewski** (Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne), **Rafał Klimczak**

Kod ostoi: PL145

Współrzędne geograficzne: 52°16'N, 19°42'E

Powierzchnia: 3 284 ha

Położenie administracyjne: województwo mazowieckie; powiat gostyniński; województwo łódzkie; powiaty kutnowski i łowicki

Natura 2000 (OSO): proponowany obszar specjalnej ochrony ptaków

Krótką charakterystyka ostoi

Niewielka ostoja obejmująca podmokłe łąki torfowe wzdłuż dolin rzek Przysowa i Słudwia. Jeden z najważniejszych w centralnej Polsce punktów koncentracji ptaków wodno-błotnych w czasie wiosennej migracji, których ugrupowania sięgają tu kilkudziesięciu tysięcy osobników. Ważne lęgowisko bączka oraz rybitwy czarnej.

Short summary

A small site including alluvial meadows along Przysowa and Sludwia River Valleys. One of the most important congregation sites for waterbirds in Central Poland during spring migration: up to 50,000 of waterbirds migrate through this area. This is also important breeding site for Little Bittern and Black Tern.

Ogólny opis ostoi

Ostoję obejmuje całą dolinę Przysowy oraz fragment doliny Słudwi od wsi Strzelce do miejscowości Retki. Pod względem fizjograficznym obszar ten leży w mezoregionie Równina Kutnowska. Jest to rejon wybitnie równinny z niewielkim spadkiem – praktycznie uniemożliwia to szybki spływ wody do rzek,

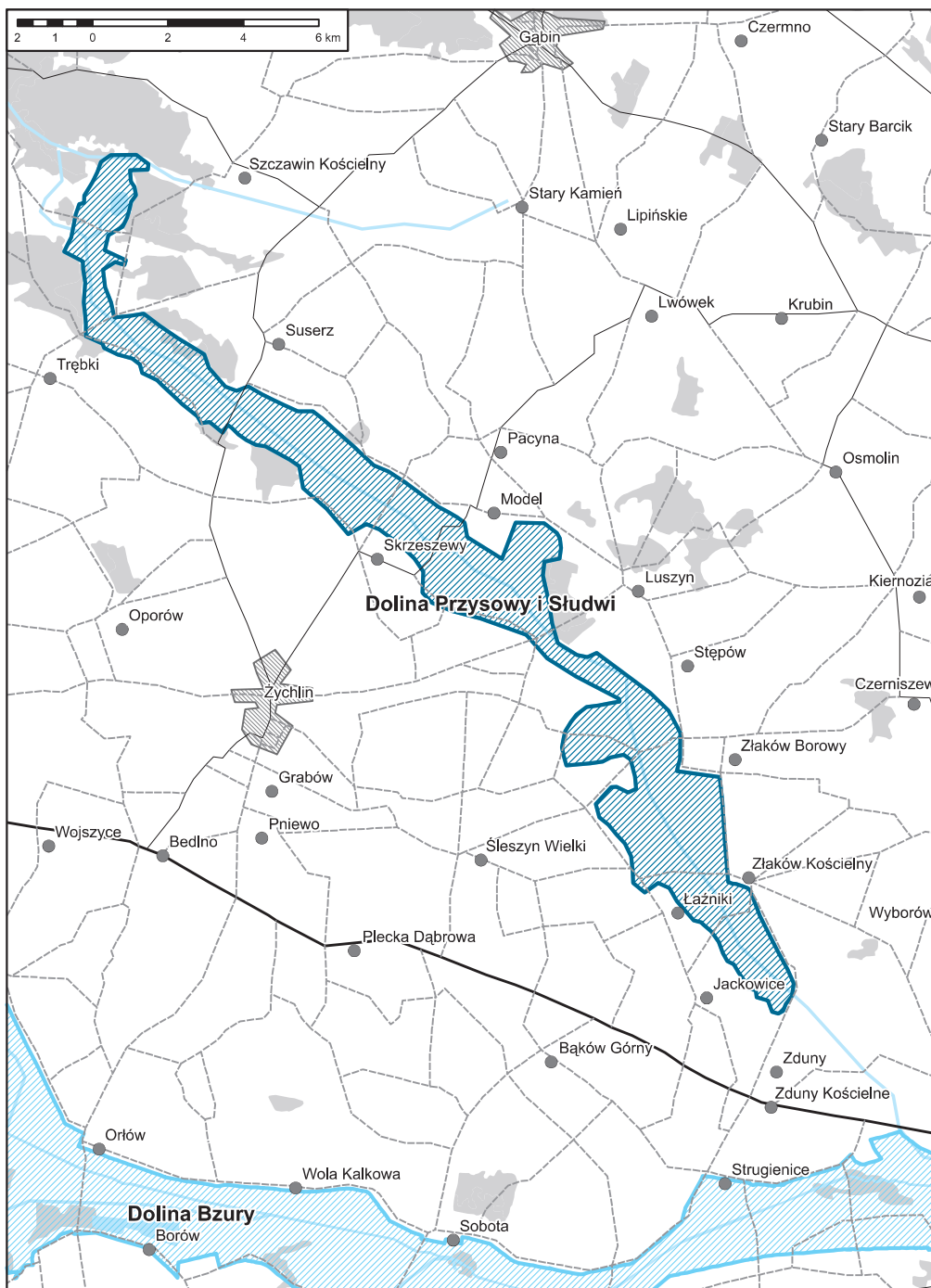
dzięki czemu tworzą się miejsca wypełnione wodą sąsiadujące bezpośrednio z suchymi obszarami; z tego powodu fauna i flora typowa dla miejsc suchych sąsiaduje z typową dla miejsc podmokłych. Teren ten to podmokłe łąki torfowe, odwadniane przez Przysowę i Słudwię, które w znacznym stopniu zatraciły swój pierwotny charakter na skutek użytkowania przez człowieka. łąki torfowe są

Tabela 3.145. Kluczowe gatunki ptaków stwierdzone w ostoi Dolina Przysowy i Słudwi

Table 3.145. Key bird species recorded in Przysowia and Sludwia River Valley IBA

Gatunek Species	Status Status	Rok Year	Liczebność Number	Oszacowanie liczebności Bird number assessment	Kryterium Criterion
Ptaki wodno-błotne	M	2006–2008	20000–50000 i		A4iii, C4
Łabędź czarnodzioby <i>Cygnus columbianus</i>	M	2007	1 i		
Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	M	2008	min. 12 i		
Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i>	M	2008	max. 5000 i		
Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i>	M	2008	max. 15300 i		B1i, C3
Gęgawa <i>Anser anser</i>	M	2008	max. 3000 i		
Gęgawa <i>Anser anser</i>	L	2007	2–20 p		
Bernikla białolica <i>Branta leucopsis</i>	M	2008–2009	5–10 i		
Świstun <i>Anas penelope</i>	M	2008	min. 300 i		
Rożeniec <i>Anas acuta</i>	M	2008	min. 120 i		
Cyranica <i>Anas querquedula</i>	M	2008	min. 100 i		
Płaskonos <i>Anas chryseata</i>	M	2008	min. 140 i		
Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	L	2007	8–17 m		
Bączek <i>Ixobrychus minutus</i>	L	2007	5–15 p		C6
Czapla biała <i>Egretta alba</i>	M	2007	min. 24 i		
Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	L?	2007	0–1 p		
Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	L	2007	18–24 p		
Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	L	1999	1 p		
Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	M	2007	min. 5 i		
Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	L?	2007	0–1 p		
Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	L	2007	16–37 p		
Błotniak zbożowy <i>Circus cyaneus</i>	M/Z	2007	3–5 i		
Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	M	2000	min. 20 i		
Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	L	2007	6 p		

Gatunek Species	Status Status	Rok Year	Liczebność Number	Oszacowanie liczebności Bird number assessment	Kryterium Criterion
Sokół wędrowny <i>Falco peregrinus</i>	M	2000	2 i		
Kropiatka <i>Porzana porzana</i>	L	2004	13–15 m		
Zielonka <i>Porzana parva</i>	L	2000	6–8 m		
Derkacz <i>Grex crex</i>	L	2007	4–11 m		
Żuraw <i>Grus grus</i>	M	2000	min. 40 i		
Żuraw <i>Grus grus</i>	L	2007	9–10 p		
Siewka złota <i>Pluvialis apricaria</i>	M	2008–2009	4000–11000 i		B1i, C2
Czajka <i>Vanellus vanellus</i>	M	2008	3000–5000 i		
Batalion <i>Philomachus pugnax</i>	M	2008	min. 100 i		
Rycyk <i>Limosa limosa</i>	M	2008	min. 90 i		A1, C1
Rycyk <i>Limosa limosa</i>	L	2000	min. 7 p		
Krwawodziób <i>Tringa totanus</i>	L	2001	min. 2 p		
Rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i>	L	1999	1–6 p		
Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	L	1999	20–60 p		C6
Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	M	2007	min. 40 i		
Dzięcioł zielonosiwý <i>Picus canus</i>	L?	1999	min. 1 p		
Dzięcioł czamy <i>Dryocopus martius</i>	L	2007	3–5 p		
Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	L	2007	min. 6 p		
Lerka <i>Lullula arborea</i>	L	2000	min. 10 p		
Świergotek polny <i>Anthus campestris</i>	L	2000	5–10 p		
Podróżniczek <i>Luscinia svecica</i>	L	1999	min. 1 p		
Jarzębka <i>Sylvia nisoria</i>	L	1999	min. 7 p		
Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	L	1996	min. 1 p		
Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	L	2007	28–36 p		

najcenniejszym rezerwuarem wody w ostoi. Wyróbiska po dawnej eksploatacji torfu stanowią istotny element w krajobrazie omawianego obszaru. Koryta rzek są wyprostowane, a dolinę w wielu miejscach odwadnia sieć rowów melioracyjnych. Łąki te okresowo są zalewane (wiosną) i stanowią miejsce masowego odpoczynku ptaków w okresie wędrówek wiosennych. Gdzieś tam teren zarasta trzciną i ziołoroślami, jednak znaczna ich część jest systematycznie wykaszana. Łąki przylegają bezpośrednio do pól uprawnych (uprawa kukurydzy i zbóż), na których chętnie żerują gęsi. W kilku miejscach obszar przecinają niewielkie lasy mieszane, znacznie urozmaicające tutejszą faunę i florę. Ważnym punktem ostoi jest Jezioro Szczawińskie – łęgowisko rybitwy czarnej (do 60 par), kropiatki (do 15 par), zielonki (6–8 par) oraz bączka, którego liczebność sięga w niektóre lata 15 par.

Siedliska i typy użytkowania gruntów w ostoi

Lasy i zadrzewienia – 5%, łąki i pastwiska – 55%, inne tereny rolne – 25%, mokradła – 5%, zbiorniki wodne i cieki – 5%, inne – 5%.

Formy ochrony przyrody:

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Przysowy.

Ptaki

Ostoję wyróżnia się jako miejsce koncentracji gatunków wodno-błotnych, do 50 000 osobników w okresie wiosennym. Populacja gęsi (białoczelnej, zbożowej i gegawy) osiąga wiosną liczebność ponad 20 000 os., a siewki złotej do 11 000 os. Gatunkami łęgowymi kwalifikującymi ostoję są: bączek i rybitwa czarna. W ostoi gniazdowało od 24 do 30 gatunków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej oraz od 6 do 8 gatunków figurujących w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt”.

Inne walory przyrodnicze ostoi

W ostoi licznie występują bobry i wydry, a także kumaki nizinne i grzebiuszki – gatunki z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej oraz „Polskiej czerwonej księgi zwierząt”. Stwierdzono też łąki storczykowe. Jak dotąd na tym terenie nie przeprowadzono kompleksowej inwentaryzacji faunistycznej (oprócz ptaków) ani florystycznej.

Zagrożenia

Kluczowe zagrożenia w ostoi

- przekształcanie trwałych użytków zielonych w pola orne;
- pogłębianie koryt rzek, czyszczenie rowów melioracyjnych, wypalanie trzcinowisk, zabudowa;
- od kilku lat próby gniazdowania podejmują bieliki – skutecznie płoszone przez myśliwych z miejscowego koła łowieckiego.

Inne ważne zagrożenia w ostoi

- brak działań mających na celu utrzymanie podmokłego charakteru łąk.

Podziękowania

Autorzy dziękują osobom, których dane zostały wykorzystane w niniejszej charakterystyce ostoi, są to: Mirosław Nowicki, Tomasz Bartos, Bogdan Kaźmierczak, Łukasz Kałębasiak, Tadeusz Musiał, Marcin Faber, Paweł Kozanecki, Tomasz Przybyliński, Krzysztof Myśliwiec.

Źródła danych

Chmielewski, Klimczak, Nowicki, Bartos, Kaźmierczak, Kałębasiak, Musiał, Faber, Kozanecki, Przybyliński, Myśliwiec – dane niepubl. z lat 2004–2009, Kartoteka Mazowiecko-Świętokrzyskiego Towarzystwa Ornitologicznego, Kaźmierczak (msc), Malinowska i in. (1990).